

TITO AZ IFJÚSÁG MARXISTA KÉPZÉSÉRŐL ÉS NEVELÉSÉRŐL

„Ifjúságunk, ifjú kádereink eszmei nevelésében a marxizmusnak kell alapul szolgálnia, tekintet nélkül arra, hogy milyen hivatást választottak.”

(Tito)

A forradalmi feladatokat Tito forradalmi módon oldotta meg, tanúságot téve egyben hűségéről, fegyelmzettségéről, forradalmárbátorságáról, ugyanakkor állandóan tanult, bővítette általános ismeretét, műveltség szintjét emelve a marxizmus terén is képezte magát. Megértette: a tanulás szükséges ahhoz, hogy nagyobb eredménnyel valósíthassa meg a forradalmárokat és a kommunisták feladatát, hogy betekintést nyerhessen a társadalom folyamatába, és hogy általa reálisabban tudja megítélni mind az osztályerőket, mind pedig az osztályharc feltételeit. Ebből kiindulva megértette a marxizmus—leninizmus jelentőségét a forradalmi harcban és arra serkentette, ösztönözte a párttagokat és ifjúkommunistákat is, hogy eszmeileg is felfegyverkezzenek a forradalmi tevékenységre és a tudományos világnézet fejlesztésére, valamint a proletárerkölc és humanizmus érvényre juttatására. Szorgalmazta náluk a kommunista értékeket: a forradalmiságot, igazságszeretetet, humanizmust, internacionalizmust, bátorságot, tiszteletet, felelősségtudatot, merészséget, határozottságot és még sok mást. Lenin szavainak valóra váltásához fogott: „Hát nem természetes, hogy ifjúságunkat hatalmába kerítette a párt forradalmisága? Mi a jövő pártja vagyunk, a jövő pedig a fiataloké. Mi az újítók pártja vagyunk, az újítókat pedig a fiatalok követik legszívesebben. Mi a rothadás elleni önfeláldozó harc pártja vagyunk, az önfeláldozó harcba pedig elsőnek mindig a fiatalok indulnak.” Ezt megértve, Tito nagy figyelmet fordított az ifjúsággal foglalkozó pártmunkára, és segítséget nyújtott a JKISZ-nek fejlődése minden szakaszában. Még szélesebb körű hatás érezhető közvetlenül a felszabadulás után az egységes ifjúsági szervezet — Jugoszlávia Népi Ifjúsága — megalakításában és JKISZ és a Népi Ifjúság egyesítésekor, 1948-ban. Tito őszinte viszonya az ifjúsághoz a jugoszláv szocialista forradalom minden szakaszában kedvezően hatott a bizalom fejlesztésére, a kommunista öntudatra, a forradalmi hangulatra, hatott a marxizmus—leninizmus mint sajátos világnézet elfogadására.

Tito már a háború előtt, az osztályharcok idején is sokat foglalkozott az ifjúkommunistákkal és a fiatalokkal. Rámutatott a forradalmi utakra, arra a szükségszerűségekre, hogy az ifjúkommunistáknak kell a JKP kiapadhatatlan tartalmé káderének lenniük; a JKISZ és az ifjúság kapcsolatának szükségességére, valamint a fiatalok marxista nevelésének és képzésének állandósítására. A Proleter c. pártlapban 1939 májusában a következőket írta: „Csak rendszeres marxista—leninista munkával, harccal és tanulással, tanulással és harccal, a múlt minden értékét elsajátítva válnak a fiataljaink igazi kommunistákká és sikeresen valósíthatják meg nagy feladatukat: a fiatal munkásnemzedék egyesítését.” Tito hatására az ifjúsági szervezet tagjai nagy hősiességről tettek tanúságot a jugoszláv burzsoázia elleni osztályharcban, részt vettek a spanyol polgárháborúban és a burzsoáziával való közvetlen összeütközés más formáiban. Tito kiemelte a burzsoá diktatúra elleni harcban elesett hét

JKISZ-titkár hősiességét, örökségül hagyva így a nagy vívmányokat, melyeken nevelkedett és nevelkedik az ifjúság. Rámutatott arra is, hogy a szocialista fiatalok „szigorúak voltak az erkölcsstelenséggel szemben”, sokat tanultak és „sokat forgatták a marxista irodalmat, ugyanakkor dolgoztak is olvasócsoportjaikban”.² Az ifjúsági szervezetet más érdemektől is kiemelte. Több cikkében kijelölte az ifjúsági szervezet helyét és szerepét a forradalmi harcban, rámutatott a tanulás jelentőségére, a marxista öntudat fejlesztésének jelentőségére és a többi fiatalal való nevelő munkára. Az emberségesség szellemében nevelte az ifjúságot. 1937 májusában a következőket írta: „Nem a gyűlölet ragyogását akarjuk, hanem a szeretetet és a testvériséget. Nem a háborút és öldöklést, hanem békét, kenyeret és szabadságot”.³ Az ifjúságtól megköveteli, hogy „fontos szerepet töltsön be a sovinizmus elleni, valamint a népek kölcsönös közeledésének harcában”.⁴ A JKP KB 1939-ben közzétett levelében a kommunistákat felszólítja, hogy „a pártszervezetek fordítsanak figyelmet a kommunista ifjúság fejlődésére és nevelésére”.⁵ „A JKISZ vezetőinek többsége a párt soraiból került ki”,⁶ s ez jelentősen hozzájárult a fiatal kommunisták helyes irányításához és neveléséhez.

A marxista eszmék és a szocialista ideálok elfogadásával az ifjúkommunisták ellenállóvá váltak a JKP-n belüli frakciós harcokkal szemben. Tito erről ezt mondta: „...sem egyik, sem másik frakció, próbálkozásaik ellenére, nem tudta a maga számára megnyerni őket”, majd hozzáteszi, hogy az ifjúság „a miénk volt akkor is, mikor a frakciók ellen vívtuk harcunkat, a fiatalok adták nekünk a legerősebb támaszt”.⁷

Tito ezt azért tette, hogy a párt tagjaival megértesse, mekkora forradalmi erő rejlik a fiatalokban, és ezáltal igyekezzenek haladó eszméket vinni soraikba, valamint hogy angazsálják őket az osztályharcban. A kommunisták akkor is ezt tették, amikor „a börtön, sőt a halál veszélye fenyegetett bennünket. Akkor is igyekeztek minél több fiatal maguk köré gyűjteni”.⁸ A JKP KB-nek fentebb említett levelében hangsúlyozza, hogy az ifjúsággal kapcsolatos munkában „a párt — minden fórumával és alapsejtjével együtt — felelőssége kimondhatatlanul nagy”.⁹ A kommunisták nagyobb hányada megértette, hogy feladata az ifjúság nevelése, a kommunista szemlélet és az erkölcsi értékek fejlesztése. 1940-ben a JKP főtitkára azt a feladatot adta, hogy „erőfeszítéseinket meg kell most háromszorozni az ifjúság körében végzett munkánk során: a műhelyekben az inasok között, a gyárakban a munkásfiatalok közt, a parasztiifjúság körében és a katonai zubbonyt öltött fiatalok között”, „toborozni kell ezeket a fiatalokat a harcra mindennapi érdekeik kivívásáért”, „nevelni kell ezt az ifjúságot és felfedni az okokat, melyek miatt ma szenved”, „meg kell neki mutatni az utat, amelyen haladhat a jobb és boldogabb jövő felé”.¹⁰

A kommunistáktól megköveteli, hogy a JKISZ tagjainak és a többi munkásfiatalnak példát mutassanak. Az ifjúsághoz való ilyenemű marxista és forradalmi viszonyulás után nagy eredményeket értek el a JKISZ tömegesítésében és az ifjúság forradalmi hangulatának fokozásában. Ez a népfelzabardító harcban és a forradalomban is bebizonyosodott.

A JKP felszólítására a párttagok mellett tömegesen jelentkeztek az ifjúkommunisták is és a partizánalakulatok első harcosai lettek. A JKP főtitkára a kommunistáknak a következő feladatot adta: „A Jugoszláv Kommunista Párt és a Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjainak ott kell lenniük, ahol a legnehezebb; példát kell mutatniuk a fegyelemben, barátságban, önfeláldozásban és bátorságban.”¹¹ Az ifjú-

2. Tito: *Beszédek és cikkek*, XIV. 255.

3. *Proleter* 1929—1942. 524.

4. Uo.

5. ARPJ, Beograd, 12/1939.

6. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIV. 249.

7. Uo. 212.

8. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIII. 304.

9. ARPJ, Beograd, 12/1939.

10. Uo. 25/1940.

11. A JKP Történelmi Archivuma. Belgrád. 1949. I. 1. 147.

kommunisták szinte egyöntetű válasza bizonyítja a legjobban, hogy a JKISZ-tagok mennyire felfogták forradalmi szerepüket és elfogadták a marxizmus—leninizmust, milyen valós eredményeket ért el a párt a fiatalok nevelésében. Ezt követően Tito még nagyobb forradalmi hévvel és kitartással ösztönözte a kommunistáknak az ifjúsági szervezet és a többi fiatal harcos körében kifejtett aktivitását. A Jugoszláv Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai teljes mértékben angazsáltak magukat a harcokban, de a fiatalok marxista oktatásának munkájából, az általános műveltség szint emeléséből is kivették részüket. Kialakították a harcosok erkölcsi-politikai értékrendszerét, fokozták a marxizmus—leninizmus iránti érdeklődést, szorgalmazták a forradalmi erkölcsi normák elfogadását és a mozgalomban kialakított viszonyok fejlődését. A Horvát KP KB levelében Tito javasolta, hogy alakítsanak „különleges ifjúsági partizán-csapatokat, amelyek megfelelő vezetés alatt, helyes politikai munkával támaszpontjainkká válhatnak majd harcunk második szakaszában is”¹² — a szocialista forradalom szakaszában.

Tito kezdeményezésére különböző ifjúsági és párttanfolyamokat, iskolákat, szemináriumokat, előadásokat szerveztek a marxizmus és más tudományágak területeiről; hetente legalább egyszer nevelő elméleti összejöveteleket tartottak, melyeken az ifjúkommunisták — a többi fiatallal együtt — tanulmányozták a marxista és a pártirodalmat. A népfelszabadító harc és a forradalom idején az ifjúság körében kifejtett pártmunkáról Tito ezt mondta: „Mi nem hanyagoltuk el a fiatalok politikai és eszmei nevelését. Harcosaink általában tudták, ha ők nem is élvezhetik harcuk gyümölcsét, jönnek majd mások utánuk”¹³ akik folytatják majd a harcot a szocialista forradalom eszményének megvalósításaért. Ez a forradalmi optimizmus, hősiesség és odaadás a forradalom eleme. Ezek az események, amelyekről az ifjúkommunisták a felszabadító háborúban tanúbizonyságot tettek, ez az a magas fokú marxista és forradalmi öntudat, amelyből az ifjúkommunisták táplálkoztak és lelkiismeretesen végezheték forradalmi feladataikat.

A JKISZ keretein belül sokoldalú és állandó intenzitású eszmei nevelést szerveztek meg, amely által történt az ifjúság nevelésének folyamata is. Az ifjúkommunisták személyes példájukkal hatottak a tanulásra, a marxizmus—leninizmus klasszikusainak tanulmányozására. Azon voltak, hogy maguk is elfogadják a JKP politikai vonalát, s hogy azt magyarázzák és megvalósítsák. A tűzharcok közti pihenőt, minden szabad időt és pillanatot arra használták fel, hogy valamit elolvassanak, csakhogy nagyobb tudásra tegyenek szert. Az individuális munka szinte az önképzés és nevelés rendszerévé vált. Nagy érték volt a könyv, melytől a legnehezebb pillanatokban sem váltak meg.

Tito gondoskodott minden harcos szervezett, folyamatos és kitartó politikai neveléséről és képzéséről. Az ifjú harcosok „hazulról egyenesen a csata közepébe kerültek, s ott nemcsak a keresztűzön estek át, hanem politikai ideológiai műveltséget is kaptak”¹⁴. Több alkalommal is kiemelte, hogy „a partizánegységekben fokozni kell a politikai munkát”¹⁵. Különösen a fiatal harcosokra vonatkozott ez, akik a Népfelszabadító Hadsereg létszámának több mint háromnegyed részét képezték. Ez az intenzív nevelői aktivitás hatott a forradalmi öntudat emelésére, a kommunista erények fejlesztésére, a hősiesség kinyilvánítására, emberségre, a fiatalok kitartó és következetes tevékenységére. „A harcban az ifjak humanitása, barátsága és magas erkölcsi tudata volt a legszebb erényük” — mondotta Tito. Ebben a főparancsnok gondoskodásának van felmérhetetlen érdeme.

A felszabadított országban számtalan lehetőség nyílt az ifjúság szocialista, a jugoszláv szocialista hazaszeretet és a proletár internacionalizmus szellemében való képzésére és nevelésére. Tito többször hangsúlyoz-

12. A jugoszláv ifjúsági mozgalom történelmének dokumentumai. I. 2. 272.

13. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIV. 259.

14. Tito: *Az új Jugoszlávia kiépítése*. Beograd. 1950. III. 214.

15. A népfelszabadító háború dokumentumgyűjteménye. IX. 1. 64.

ta, hogy „lehetetlenség a szocializmus építése, ha nem nevelünk szocialista embereket”.¹⁶ A különböző vélemények miatt az embereket át kell nevelni, mondván, hogy „nincs szocializmus az emberek átnevelése nélkül”.¹⁷ Hangsúlyozta azt is, hogy „abszolút tévesnek bizonyult a ma is sokak által vallott nézet, mely szerint elegendő akármely szervezet tagjává lenni, hogy szocialista öntudatúnak vallja magát az ember”.¹⁸ A JKSZ hetedik kongresszusán is erre mutatott rá: „Téves azt hinni, hogy ifjúságunk eredményesen szocialista szellemben fejlődhet csak amiatt, mert szocialista országban, Jugoszláviában él”¹⁹ és „nyíltan kell szólni a negatív jelenségekről is, melyekből az utóbbi években nem szükkölködött ifjúsági szervezetünk, s melyeket a jövőben meg kell akadályoznunk”.²⁰

Tito az ifjúság és az egyetemisták marxista oktatásának szükségességét szorgalmazza. Síkra száll a munkásfiatalok iránti új viszonyulásért valamint az oktatásnak és művelődési közösségnek a falusi fiatalokról való fokozottabb gondoskodásáért. Nem feledkezik meg kiemelni fiatal harcosok és a belügyi szervek oktató-nevelő, marxista, valamint katonai szakképzésének szükségességét. 1963 márciusában, a Jugoszláv Újságírók Szövetségének képviselőivel beszélgetve megjegyezte, hogy közösen és egységesen neveljük a fiatalokat „a marxizmus és a leninizmus szellemben kell nevelni, hogy később, amikor dolgozó emberekké válnak könnyebben elfogadják és alkalmazzák ezt a szellemet”.²¹ A JKSZ második értekezletén Tito kiemelte, hogy a marxizmusnak „ifjúságunk, ifjú kádereink eszmei nevelése alapjának kell lennie, tekintet nélkül arra, hogy milyen hivatást választottak”. Majd megkérdezte: „No, jó, de mit tudnak fiataljaink, kiknek ily kevés közül van a marxizmushoz, a dialektikáról?” — felelően is mindjárt, hogy „nem valami sokat. Pedig nálunk a társadalmi mozgás folyamata annyira gyors, hogy az embernek valamennyire ismernie kell a dialektikát”.²² Ezért a JKSZ tizedik kongresszusán rámutatott az ifjúság marxista képzésére hangsúlyozva: Még csak a marxista ismeretek rendszeres bővítésének szükségességét emelném ki, habár ezen a téren már történtek intézkedések”.²³ Ifjúságunkra „abban a tekintetben is nagy feladat hárul, hogy jelenünk szellemében, nevelkedjen. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy csak absztrakt módon kell a nagy gondolkodók, Marx, Engels és Lenin műveit tanulmányozni, hanem egyben alkotó módon is, hazánk mindennapi gyakorlatának és a más országokban elért pozitív tapasztalatok viszonyában kell tanulmányozni ezt a tudományt”.²⁴ Tito mondotta: „Az ifjúságnak mindig tudatában kell lennie, hogy mi a marxizmus—leninizmus alapján új rendszert építünk eszközként alkalmazva ezt a tudományt, hogy a ma nagyon összetett kérdéseiben és problémáiban könnyebben eligazodhassunk”.²⁵ Így száll síkra a marxizmus—leninizmus alkotó megközelítéséért, harcolva annak dogmává válása ellen. Ezzel az ifjú marxistáknak távlatokat nyit, hogy a gyakorlatban megvalósítva a munkásosztály ideológiáját, bebizonyítsák alkotóképességüket és Marx, Engels, Lenin tudományát gazdagítsák.

Tito állandóan érdeklődött az ifjúság iskolákban és egyetemeken való nevelése és oktatása iránt. Követelte a tantervek tudományos kidolgozását, és hogy a nevelő tevékenység a szocialista egyéniség nevelésére és kialakítására irányuljon. „Egyetemistáink és tanulóink legfontosabb feladata — mondotta a Jugoszláv Egyetemista Szövetség I. kongresszusa küldötteinek — a főiskoláinkon, a szocializmus építésében, hogy magukból új ember-, új polgártípust képezzenek.”²⁶ Az Egyetemista Szövetség-

16. Tito: *Beszédek és cikkek*. VII. 45.

17. Uo. VI. 39.

18. Ua. XIII. 25.

19. *A JKSZ hetedik kongresszusa*. Kultura, Beograd, 1958. 71.

20. J. B. Tito: *A JSZISZ kilencedik kongresszusán mondott beszéd*. Komunist, 1974. XI. 25.

923. sz. 3.

21. Tito: *Beszédek és cikkek*. XVIII. 109.

22. *A JKSZ második értekezlete*. Komunist, Beograd, 1972. 15.

23. *A JKSZ tizedik Kongresszusa*. Komunist, Beograd, 1974. 55.

24. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIII. 25.

25. Ua. XI. 155.

26. Ua. VII. 19.

nek, mondja „politikai munkásságán keresztül még jobban kell hatnia, hogy az egyetemisták tudatos szocialista alkotókká váljanak, hogy fejlesszék az egyén felelősség- és kötelességtudatát, valamint hogy az egyetemistákat felkészítse a társadalomban való alkotómunkára”.²⁷ Bírálta az iskolák és egyetemek tanterveit, melyekben egyre kevesebb hely jut a marxizmusnak—leninizmusnak és „nem véletlen, hogy a marxizmus szinte kiszorult az egyetemünk és többi tanügyi intézményünk tantervéből”.²⁸ „Szem előtt kell tartani — mondotta Tito —, hogy nemcsak az a fontos, hogy iskoláinkból különböző specialisták és írástudó emberek kerüljenek ki, hanem mindenekelőtt az, hogy ezek az emberek büszke és öntudatos szocialista polgárok legyenek.”²⁹ A JK SZ Elnökségének 21. ülésén Tito a következőket mondotta: „Sorainkban elég sok fiatal van és egyre több az ifjú. És egyre többen lesznek az egyetemi végzettségűek is, de a marxizmus—leninizmus fegyverével gyengén vannak felvértezve, pedig ez nagyon fontos egy ilyen társadalmi fejlődés során, mint amilyen a miénk.”³⁰

Tito rámutatott arra, hogy az egyetemeken vannak olyan tanügyi munkások és tanárok, akik az ifjúságot és az egyetemistákat nem a marxizmus—leninizmus, valamint nem szocialista öngazgatásunk szellemében nevelik. Megemlítve, hogy már többször hangsúlyozta, ki kell vizsgálni, ki neveli az iskolákban és az egyetemeken az ifjúságot, a JK SZ második értekezletén figyelmeztet arra, hogy azok „nevelik az ifjúságunkat”, akik háttal fordítottak a marxizmusnak és szembe helyezkednek a JK SZ irányvonalával. Mindenki tudtára adta, nem fogja többé ismételni, hogy ezeknek távoznuk kell posztjukról: „Én most a kezdeményezést, az akciót várom, hogy ezekről a helyekről eltávolítsuk azokat, akik ifjainkat fertőzik”.³¹ A JK SZ harmadik értekezletén befejező szavaiban a kommunistákra bízta azt a feladatot, hogy ellenőrizzék, ki neveli a fiatalokat, mert „ifjúságunkat a Jugoszláv Kommunista Szövetség irányvonalát követő embereknek kell nevelniük, és nem azoknak, kik mit tudom én milyen posztokon vannak. Eddig ez volt, de tovább nem engedjük, hogy ilyenek neveljék ifjainkat, és hogy nyilvánosan, a sajtóban és előadásokon keresztül támadják társadalmi berendezésünket”.³² Ezért azok az előadók és tanárok, akik idegen eszme hatása alatt vannak és nincs marxista képzettségük nem lehetnek nevelők. Felül kell vizsgálni a tanterveket és az előadói káder megválasztásakor figyelembe kell venni a jelölt marxista felkészültségét, erkölcsi-politikai képességeit és a fiatalokra gyakorolt igazi nevelői hatását. Marx tételéből kiindulva, hogy a nevelőnek is képzettnek kell lennie, követelte, hogy az iskolákban és egyetemeken fordítsanak megfelelő figyelmet a káderek oktatására, továbbképzésére és nevelésére. Hogy a nevelő hivatásának megfelelően, bizonyos erkölcsi-politikai erénnyel kell rendelkeznie, valamint el kell fogadnia és közvetíteni kell az ifjúságnak — tanulóknak, egyetemistáknak és munkásoknak — a marxista világnézetet. Ezért bírálta az előadók továbbképzésének elhanyagolását és azt, hogy azoknak az öngazgatású szocializmus szellemében való marxista oktatására és nevelésére nem fordítanak kellő figyelmet. Bírálón rámutat azokra, akik nem valósítják meg az ifjúság marxista oktatását és kommunista nevelését, hanem idegen eszméket hirdetnek, melyek negatívan hatnak a fiatalokra. Rámutatott az idegen eszmékkel megterhelt nevelők csoportjára is, hangsúlyozva, hogy azok nem lehetnek társadalmunk ifjúságának nevelői.

Tito bátran kiemelte az ifjúság szocialista szellemen való és a szocialista erkölcsök értékein alapuló nevelésének problémáit. Bírálta az ifjúságra ható idegen befolyásokat, kiemelve, hogy a régi „felfogások, régi szokások és a reakciós elemek igyekeznek ifjúságunkat minden lehetséges eszközzel elvonni társadalmi felfogásunktól”.³³ Ezért

27. Ua. XIV. 374.

28. Szerbia politikai aktivájához intézett beszéd. *Komunist*, 814. sz. 4.

29. Tito: *Beszédek és cikkek*. VII. 46.

30. *Komunist*, 1971. XII. 9. 769. sz. 5.

31. A JK SZ második értekezlete. 13.

32. *Komunist*, 1972. XII. 8. 821. sz. 7.

33. Tito: *Beszédek és cikkek*. VII. 44.

nevelői tevékenységgel „meg kell szüntetni az ifjúság babonását és elmaradottságát”,³⁴ különösen a falun. A Jugoszláv Népi Ifjúság hatodik kongresszusán rámutatott arra a jelenségre, hogy egyes fiatal értelmiségiek „bizonyos negatív nyugati eszmék és eszmécskék”³⁵ hatása alá kerültek. Az ifjúság egy részének magatartásáról beszélve, a JK SZ nyolcadik kongresszusán ezt mondta: „Ifjúságunk körében megjelent a huliganizmus is, vannak szocialista valóságunktól idegen eszméket valló fiatalok is.”³⁶

A JK SZ kilencedik kongresszusi beszámolójában a kommunistáknak azt a feladatot adta, hogy „támogassák az ifjúság társadalmi-politikai aktivitását állandóan törekedve arra, hogy a fiatalok szoros kapcsolatot teremtsenek a forradalmi eszmével és a Kommunista Szövetség politikájával”, mert a „Kommunista Szövetség csak így, az ifjúsággal együtt tud ellenállni a különféle konzervatív, bürokratikus, nacionalista és más reakciós erők törekvéseinek, amelyek ma is igyekeznek működésükhöz az ifjúság között támaszpontot találni”.³⁷ Az ifjúságot elvakítják az idegen eszmei-politikai elméletek, amelyek igyekeznek új színben, anarcholiberalista és avantgarde formában, az álforradalmiság, baloldaliság stb. formájában feltüntetni magukat. Ezt teszi szóvá a JK SZ elnöke a Jugoszláv Szocialista Ifjúsági Szövetség kilencedik kongresszusán: „Több alkalommal beszéltem már arról, hogy mit veszítettünk már azért, mert elhanyagoltuk ifjúságunk marxista képzését. Nem csoda hát, hogy a fiatalok egy csoportja engedett az antiszocialista elmélet kísértésének és hagyta, hogy a nacionalisták, anarcholiberalisták, tájékoztatóirodások és öngazgatású szocialista társadalmunk más ellenségei visszaéljenek velük.”³⁸ Ezek ellen az idegen felfogások és áramlatok ellen a Kommunista Szövetségnek a Szocialista Ifjúsági Szövetséggel és más szervezett haladó szocialista erőkkal közösen kell fellépniük, hogy az ifjúságot, magukévá téve a marxista—leninista világnézetet és a JK SZ politikáját, ellenállóképessé tegyék az idegen eszmékkal szemben.

Tito elvtárs idejében észrevette a fiatalokhoz való viszonyulásban jelentkező mulasztásokat. Ezért követelte, hogy a fiatalokat ne csak bírálják, hanem sokoldalú támogatást is kell nyújtani nekik a tudományos ismeretek szerzésében és szélesebb körben kell őket alkalmazni az öngazgatás folyamatában. Szorgalmazta az ifjúság társadalmi foglalkoztatását, az öngazgatás minden rétegében való nagyobb fokú alkalmazását, egyes funkciók átvételét stb. Ezzel kapcsolatban mondotta: „Tölteket fiataloktól, akár főiskolán vagytok, akár falun vagy gyárakban, azt várjuk, hogy dolgozzatok — hogy fiataljaink minden helyen szocialista alkotókká formálódjanak, szocialista polgárrá, aki tudatában lesz kötelességeinek.”³⁹ Ezért ifjúságunknak „tanulnia kell, ha maholnap fel akar bennünket váltani. Nemcsak könyvekből kell tanulnia, hanem a rábízott különböző feladatok elvégzésével is. A gazdaságban például be kell választani a fiatalokat a munkástanácsokba, ugyanakkor azonban a társadalmi szervezetekben is különböző megbízásokat kell nekik adni”.⁴⁰ A Szerb Kommunista Szövetség harmadik kongresszusán kiemelte, hogy „fiataljainknak társadalmi és erkölcsi nevelést kell adnunk, amely a dogmatizmustól is és a szűkebb mindennapi gyakorlatiasságtól is mentes, és amely fiatal embereinket valóban képessé teszi a társadalomirányítás feladatára a szocialista viszonyaink közötti demokratikus rendszerünkben”.⁴¹ Kötelezi egyidejűleg a fiatalokat, hogy nem követelhetik „jogaikat, ha nem vállalnak kötelezettségeket is”.⁴² A fiatal kommunistáktól pedig azt kéri, hogy legyenek előljárók a „fejlett társadalmi fele-

34. Uo. II. 323.

35. Uo. XIII. 19.

36. A JK SZ nyolcadik kongresszusa. Kultura, Beograd, 1964. 42.

37. A JK SZ kilencedik kongresszusa. 102.

38. J. B. Tito: A JSZISZ kilencedik kongresszusán mondott beszéd. Komunist, 1974. XI. 25. 923. sz. 4.

39. A JK SZ társadalmi szerepe. Kultura, Beograd, 1960. 38.

40. Uo. 34.

41. Felszólalás a Szerb KSZ harmadik kongresszusán.

42. A Vjesniknek adott interjúból. Zágráb, 1972. X. 7.

lősségtudatban és a munkához való új, szocialista viszonyulásban”.⁴³ A szülőktől is megköveteli, hogy „bizonyos erkölcsi-politikai alapot adjanak gyermekeik neveléséhez és gondoskodjanak is róluk”, bírálva egyben a kommunista szülőket, amiért „keveset foglalkoznak a gyerekek nevelésével”.⁴⁴ Pontos a megállapítása, amikor arról beszél, hogy a „gyerekeket új, szocialista szellemben kell nevelni, hogy idegenül hagyják őket a kívülről jövő káros hatások, melyek a múltban gyökereznek”.⁴⁵

Az ifjúság nevelésében nagy jelentőséget tulajdonít a filmeknek, színháznak, irodalomnak és a művészetek más ágainak, ezért megköveteli, hogy nagyobb gondot fordítsunk a kulturális tevékenység minőségére. Bírálta a rossz filmeket és a ponyvairodalmat, feladatul tűzve ki, hogy „el kell távolítani az irodalomból és a filmből azt a jelenséget, amely dekadensen és nem szocialista szellemben hat a fiatalokra”.⁴⁶ 1957 májusában kiemelte, hogy gondot kell fordítani a film „nevelő hatására”.⁴⁷ Bírál egyes művészeteket, akik „el vannak ragadtatva a külföldi dekadens művészetektől és irodalomtól”, rámutatva, hogy „hazánkban sohasem fordítottak és adtak ki ennyi ponyvairodalmat, mint ma”, és az ilyen „irodalom nagyon rossz hatással van az ifjúságra”.⁴⁸

Rámutatott az ifjúsági munkavállalások nagy nevelő hatására is, éppen ezért nem szabad „gazdasági számítások miatt elhanyagolni a legfontosabbat: ifjúságunk erkölcsi-politikai nevelését”,⁴⁹ valamint arra is, hogy „az ifjúsági munkaakciók értéke felbecsülhetetlen”, társadalmi közösségünk „más tekintetben is nagyon sokat nyer, mert az ifjú nemzedék a munkaakciók során erkölcsi-politikai nevelést kap, új fogalmakat sajátít el, megtanulja, hogy a szocialista társadalomban a munka nélkülözhetetlenül szükséges az embernek és a szocializmus építőjének megbecsülését jelenti”.⁵⁰

A JKSZ elnöke rámutatott arra, hogy az ifjúság az, „amely a nagy munkavállalásokon elhárítja és felszámolja a nemzeti türelmetlenség régi és negatív jelenségét, amennyiben ez hazánkban valahol is jelentkezne”.⁵¹ „Ezeket a munkavállalásokon — hangsúlyozza — nevelődött ifjúságunk szocialista szellemben, a közösségi munka és élet szellemében, a fizikai és szellemi munka közti különbség megszüntetésének szellemében, az emberi méltóság szintjére emelve a fizikai munkát.”⁵² A JSZISZ kilencedik kongresszusán a jugoszláv ifjúsághoz szólva a következőket mondotta: „A munkához való másfajta viszonyulás fejlesztésében sokat várak tőletek. Mert ez nemcsak közgazdasági kérdés, hanem az általános haladás és a forradalom folyamatosságának fontos feltétele. Mind szolidabb tudástokkal mindenhol, ahol dolgoznak és alkotnak, nemcsak részt kell venniük, hanem bele kell vinniük az önfeláldozás szellemét, a lelkesedést és azt a háborúból és a háború utáni időből számunkra jól ismert, fiatalos lendületet.”⁵³

1958 októberében kérte, hogy a fiatal nemzedéket a „testvériség—egység és a jugoszláv egyenjogúság, a szocialista hazához, annak szabadságához és függetlenségéhez való hűség, a humanizmus és a népek egyenjogú sokoldalú együttműködése és kölcsönös segítése szellemében”⁵⁴ neveljék. A JKSZ nyolcadik kongresszusán mondotta, hogy ifjúságunkat „különböző helyi és szűkkörű hatások érik. Ifjúságunk többsége nincs megfertőzve a nacionalista és sovíniszta törekvésekkel, de nagyon negatív nyomot hagy benne a kulturális életben, irodalomban, történe-

43. Tito: *Beszédek és cikkek*. IV. 58.

44. Ua. XX. 28—29.

45. Ua. X. 328.

46. Ua. XIV. 312.

47. Ua. XI. 306.

48. Ua. XVIII. 82.

49. Ua. XIII. 305.

50. Ua. XV. 203.

51. Ua. XV. 81.

52. Ua. XI. 27.

53. *Komunist*, 1974. XI. 25. 923. sz. 4.

54. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIII. 378.

nelemlírásban stb. megnyilvánuló káros jelenség". Hangsúlyozta, hogy ifjúságunk „mindig hú maradt a háborúban elért eredményhez — a testvériség—egységhez”.⁵⁵

A tudomány és a technológia fejlődésével kapcsolatban követelte, hogy az iskolákban, egyetemeken és más oktató-nevelő intézményekben nagyobb hangsúlyt fordítsanak a fiatalok termelésre való szakképesítésére. Már a Jugoszláv Népi Ifjúság harmadik kongresszusán kiemelte, hogy az ifjúság munkaakciók által való munkára nevelése mellett a társadalomnak gondoskodnia kell kulturális és szakmai neveléséről is”.⁵⁶ A társadalomnak olyan ifjú kell, aki képes lesz további irányítására, a termelés növelésére, az új tudományos igazságok feltárására és tökéletesíti a technikai-technológiai eljárást, de egyben aki marxista-leninista és a jugoszláv szocialista hazaszeretet szellemében nevelt szocialista is. A szakmai, pedagógiai és tudományos ismereteket át kell hatnia a marxista szellemnek. Csakis ilyen egységes folyamat által alakulhat ki a szocialista egyéniség.

Feladatul tűzi ki, hogy a fiatalok szívébe ültessék el a hősiességet, lelkesedést és áldozatkészséget”.⁵⁷ A szabad alkotó egyéniség kialakítása is mindenkor gondja volt. Ezért tűzte ki célul, hogy az egész nevelési rendszerünk át legyen írtva „azzal a felfogással, hogy szocialista társadalmi közösségünknek szabad és alkotó embert kell kinevelnie, aki nem rabja a szokásoknak, de aki ugyanakkor mély és fejlett felelősségtudattal viseltetik a társadalmi közösség iránt”.⁵⁸

Tito szerint a történelmi hagyomány értékeinek gazdagsága képezi az ifjúság nevelésének alapját. Ugy tartja, hogy a fiatalok ismerjék meg a JKP, illetve a JKSZ történelmét, és hogy az ifjúkommunisták erényeiből merítsenek. Rámutatott annak szükségességére, hogy az ifjúság megismerje az ifjú hősök tetteit, „olyan forradalmárokat”, akik „nevelő hatással lennének a mai fiatalokra”.⁵⁹ Nem feledkezett meg kiemelni, hogy népünk történelme, különösen legújabb történelmünk, „a hősiesség, az önfeláldozás és sok más emberi nemes tett csodás példáiban bővelkedik, melyeken új nemzedékeink nevelkedhetnek, és kell hogy nevelkedjenek”.⁶⁰

1959 májusában aláhúzta, hogy ifjúságunkat fejlődésünk mai fokán, békés időben, a szocializmus építésének idejében már a kezdetek kezdetén, a korai gyermekkortól kezdve a hősiesség, az öntudatosság és önfeláldozás példáin kell nevelni”.⁶¹ A JSZSZ kilencedik kongresszusán felszólította a fiatalokat, hogy ápolják és adják tovább „azokat a legszebb erényeket, mint amilyen az önzetlenség, önfeláldozás, barátság stb., amelyek a népfelzabardító háborúban és a háború utáni újjáépítésben jellemezték harcossainkat és az ifjúsági munkavállalások résztvevőit”.⁶² Joggal gondolja, hogy az ifjúság majd magáévá teszi a forradalmárok erényeit, példaképévé teszi és a forradalom további fejlődésében követésükre törekszik. Ezáltal kialakul a szocialista embertípus, aki értékelné tudja az előző nemzedékek hozzájárulását a forradalmi célok megvalósításához és maga is hozzájárul a forradalmi tettek fejlesztéséhez és gazdagításához. A népfelzabardító háború és a szocialista forradalom, a szocialista újjáépítés és az öngazgatás forradalmárainak erényeit elfogadva, a fiatalok még jobban kiveszik részüket az öngazgatásból és minden lényeges tulajdonságukban szocialista egyénekké válnak. „Az ifjúságnak meg kell ismernie és fejlesztenie kell forradalmi hagyományainkat, mert általa az ifjú nemzedék a szocialista forradalom legelső korszakához kötődik, amelyben az ifjúságnak nagy szerepe volt”.⁶³

55. A JKSZ nyolcadik kongresszusa. 45.

56. Tito: *Beszédek és cikkek*. II. 214.

57. Ua. III. 142.

58. Felszólalás a Szerb KSZ harmadik kongresszusán.

59. Tito: *Beszédek és cikkek*. XI. 301.

60. Ua. XV. 53.

61. Ua. XIV. 262.

62. *Komunist*, 1974. XI. 25. 923. sz. 4.

63. A JKSZ tízedik kongresszusa. 55.

— mondotta Tito a JKSZ tizedik kongresszusán. Kitért arra is, hogy „ifjúságunkat a humanizmus szellemében kell nevelnünk”,⁶⁴ ami azt jelenti, hogy általa fejlesszék a népfelszabadító harc és a szocialista forradalom erőneit, kialakítva az öngazgatású viszonyokat — az emberek közti humanus kapcsolatokat.

Rámutatott az értelmiségi fiatalok elkülönülésének jelenségére a munkás- és parasztfjúságtól. A JKSZ nyolcadik kongresszusán kitért erre a káros jelenségre: „Szeretnék itt szólni egy gondba ejtő jelenségről — ez pedig, hogy ifjúságunk közt mind sürűbb és nagyobb fokú differenciálódásra kerül sor az értelmiségi és munkásfiatalok között. Az ember nem tud szabadulni attól a benyomástól, hogy fiataljaink egy része szeretne eluralkodni, kiválni és mindjobban elkülönülni a munkásfiataloktól.”⁶⁵ Erről beszél a JKSZ tizedik kongresszusán is, bírálva ezt a jelenséget, mert „továbbra is jelen vannak az értelmiségi és munkásifjúság szétválasztására való törekvések”.⁶⁶ Ezért követeli, hogy valósítsák meg az ifjúság egységét, fejlesszék az egymás közti barátságot, az értelmiségi fiatalokat neveljék a fizikai munka iránti szeretetre, az üzemi és parasztfiatalok pedig többet foglalkozzanak szellemi munkával. Követelte, hogy nagyobb figyelmet fordítsanak a munkásértelmiség megteremtésére a munkás- és szegény paraszt szülők gyermekeinek egyetemre való iratásával. Ilyen módon igyekezett megvalósítani Jugoszlávia ifjúságának egységét és a munkásosztály fiataljait így próbálta alkalmassá tenni osztályszerepük megvalósítására. Rámutatott a szellemi és fizikai munka közötti szakadék kiküszöbölésének szükségességére is, hogy ezáltal szocialista egység teremtünk. Tito szavai szerint „mi azt akarjuk, hogy ifjú nemzedékeink és azok, akik majd ezután jönnek, megismerjék a fizikai munkát és így eltűnjön a fizikai és szellemi munka közötti különbség”.⁶⁷

Nagy jelentőséget tulajdonított a közösség nevelő hatásának: a „közösségnek nagy jelentősége van a szocialista ember fejlődésében”. Erős és erkölcsileg, politikailag egységes közösségeket kell kialakítani.⁶⁸

A Jugoszláv Néphadsereg főparancsnoka követelte a tisztektől, hogy dicső múltunk szellemében neveljék a katonákat, fejlesszék a hazaszeretetet és a forradalmi szellemet — felkészítve ezáltal őket a katonaság utáni társadalmi szerepük megvalósítására. A Narodna armija című lap szerkesztőjével beszélgetve mondotta: „Felszabadító hagyományainkkal népeinkből kinőtt ismert szabadságszeretetünk, az igazsághoz és a joghoz való ragaszkodásunk. Ezekből a pozitív tulajdonságokból fejlődtek a bátorság, merészség, népeink rendíthetetlensége, méltósága és önérzete. Amikor ezt ma hangsúlyozom, akkor hadseregünk tagjainak, különösképpen a tiszteknek a figyelmét akarom felhívni arra, hogy ápolják és fejlesszék az erkölcsi normákat ezeknek a pozitív tulajdonságoknak a szellemében.” Majd így folytatta: „A szocialista öntudat, a hazaszeretet, a forradalom eredményeihez való helyes viszonyulás, fejlett eszmeiség és elvszerűség, fáradhatatlan társadalmi-politikai aktivitás, állandó és kitartó törekvés a munkában való nagyobb eredmények elérésére — ezeknek kell jellemezniük hadseregünk és a JKSZ tagjait.”⁶⁹

Tito kötelezi a Szocialista Ifjúsági Szövetséget is, hogy aktívan vegyen részt a szocialista egyéniség kialakításában. Azt a feladatot adja, hogy az ifjúsági szervezetekben fejlesszék az erkölcsi-politikai és nevelési tevékenységet, melynek során a fiatalok elsajátítanak a tudomány, a marxizmus—leninizmus és forradalmi múltunk vívmányait. Ezáltal megértenék a mai valóságot és saját társadalmi szerepüket. Szerinte a Szocialista Ifjúsági Szövetségnek egyik alapvető feladata, hogy belső viszonyait úgy intézze, hogy a döntésben és a munkában való részvételben

64. Tito: *Beszédek és cikkek*. XI. 310.

65. A JKSZ nyolcadik kongresszusa. 43.

66. A JKSZ tizedik kongresszusa. 55.

67. Tito: *Beszédek és cikkek*. XIV. 267.

68. Uo. 269.

69. A JKSZ nyolcadik kongresszusa és hazánk véderőinek további erősítése. A JNH politikai vezetőségének 9. füzet. Beograd, 1965. 13.

kifejezésre juthasson a tagság. A helyesen felállított viszonyok, a tagok affirmálódásának lehetősége pozitív nevelő hatással van a szocialista demokrácia megértésére, társadalmi helyük meglátására, a társadalmi mozgásokban való felelősség vállalásra stb. A JSZISZ kilencedik kongresszusán Tito kiemelte, hogy „mind nagyobb az ifjúság szerepe a társadalmi életben és egyre nagyobb a felelősségtudata a szocialista öngazgatás erősítésében”.⁷⁰ Rámutatott az ifjúsági szervezet jelentőségére, mivel abban „az ifjúságot az új Jugoszlávia szellemében, a szocializmus és internacjonalizmus szellemében kell nevelni. Az ilyen egységes szervezetben csak a nevelés által lehet eredményesen és rendszeresen fejleszteni a szocialista öntudatot a szervezetbe belépő újabb és újabb tagoknál”. Ez a szervezet „a marxizmus—leninizmus tudománya alapján fejlődik és kell is tovább fejlődnie”.⁷¹

A Jugoszláv Népi Ifjúság hetedik kongresszusán Tito a következőket mondotta: „Rá szeretnék itt mutatni annak szükségességére is, hogy ifjúsági szervezeteitekben kissé többet törődjete a marxista képzéssel. Azt hiszem, hogy a Népi Ifjúságban az ideológiai munka nem eléggé tömeges és színvonalas. Pedig az eszmei felfegyverkezés sokat segít: nehezebben kerülhet az ember különféle negatív felfogások hatása alá és több kritikussággal szemlélhető a különböző gyengeségek és szocialistaellenes jelenségek”.⁷² Ezért a Szocialista Ifjúsági Szövetséget kötelezi: „elsősorban az legyen a feladata, hogy az elkövetkező időszakban minél több figyelmet fordítson tagjainak szocialista eszmei nevelésére”.⁷³

A JKSZ főtitkára kötelezi a kommunistákat, hogy foglalkozzanak a fiatalokkal, kiemelve, „minden kommunistának ez a legfontosabb feladata”,⁷⁴ és hogy a kommunistáknak „kell a legjobb tanulónak lenniük, nekik kell jó példával előljárniuk”.⁷⁵ A kommunisták elé ezért feladatul tűzi: „Az iskolákban, gyárakban, mindenhol terjesszétek és fejlesszétek a szocialista öntudatot..., az egymás közti barátságot és a munka iránti lelkesedést”.⁷⁶ Hangsúlyozza: „nem szabad elhanyagolni a fiatalok nevelését az iskolákban, kulturális tevékenységekben és a fiatalokat összefogó társadalmi szervezetekben”.⁷⁷ A JKSZ harmadik értekezletén, amely a fiatalok kérdéseivel foglalkozott, a JKSZ elnöke záróbeszédében kiemelte: „...a Kommunista Szövetségnek dolgoznia kell a fiatalok nevelésén és általában fejlődésén, marxista tudásuk gazdagításán, mert ezzel lehetővé teszi, hogy a fiatalok fokozatosan a Kommunista Szövetség soraiba lépjenek”.⁷⁸

A kommunistáknak mindent el kell követniük, hogy a fiatalok magukévá tegyék a szocialista értékeket, hogy gazdagítsák és fejlesszék őket, anyagi, eszmei-politikai és kulturális előnyöket szerezve így az öngazgatású szocializmus gyorsabb fejlődéséhez, a sokoldalúan fejlett szocialista beállítottságú és nevelésű egyén kialakításához, hogy eredményesebben valósíthatják meg a forradalom eszméit.

Tito egész forradalmi munkássága az emberek humánusabb életéhez nélkülözhetetlen feltételek megteremtésére irányult, a társadalom kialakítására, amelyben az embernek az ember lesz a legnagyobb értéke.

KOVACS Nándor fordítása

70. Komunist. 1974. IX. 25. 923. 3.

71. Tito: *Az új Jugoszlávia építése*. III. 203.

72. Tito: *Beszédek*. Komunist, 1963. 60.

73. Tito: *Beszédek és cikkek*. XV. 205.

74. A JKSZ KB hatodik plénumán mondott beszéd. *Beszédek és cikkek*. XI. 24.

75. Ua. VI. 27.

76. Ua. XV. 346.

77. *A JKSZ kilencedik kongresszusa*. 105.

78. Komunist, 1972. XII. 8. 821. sz. 7.